

hláska

Cena 10 Kč

Zapomenuté panské sídlo v Myšlině u Mnichovic

J. Úlovec

Myšlín je dnes malá vesnice, ležící východně od Mnichovic a tvořící jejich místní část. Jen devět kilometrů severozápadně se nachází město Říčany. V minulosti býval Myšlín centrem rytířského statku s panským sídlem. To se v pramenech nazývalo sice rovněž hradem, vpravdě však mělo velikost prosté středověké tvrze.

Nejstarším doposud známým držitelem Myšlina a majitelem bývalého panského sídla byl Mikuláš, zvaný Kolowrat, který se po vsi a sídle psal od sedmdesátých let 14. století. Vůbec první doposud známá zpráva o něm pochází z roku 1371. Tehdy "Dominus Nicolaus de Mislin d(i)c(tus) Kolowrat" měnil s hrusickým farářem Václavem pozemky.¹ Již roku 1373 je pak zmínka o "dominum Nicolaum Kolowrath", který tehdy uzavřel smír ve při s opatem kláštera na Slovanech v Praze.² O rok později pak "nicolaus de Mislin d(i)c(tus) Kolowrath" vystupuje jako svědek při prodeji vesnice Dalov.³ Následující zmínky o něm se většinou vážou k církevním záležitostem.

Roku 1378 byl "D(ominus) Nicolaus Kolowrat de Mislin" ve při s farářem z Řisut,⁴ v letech 1381 - 1382 se s ním setkáváme v soudní při o provolanou odúmrť po Bohuňkovi a Ješkovi v Pyšelicích s výprosníkem Čeňkem z Pyšel ("Mikssio dictus Kolowrat de Misslina").⁵ Již roku 1382 však byl "Nicolaus dictus Kolowrat de Mislin alias de Babicz" v soudní při s mělnickým proboštem.⁶ Léta následujícího, tedy 1383, pak "Dominus Nicolaus dictus Colowrath de Mysslin" daroval několik rolí polností k majetku kostela v Mnichovicích.⁷ Roku 1384 byl provolán majetek po zemřelé Markétě ve vsi Brtnici a král Václav IV. odúmrť daroval "Mikssoni dicto Kolowrat de Misslina et Mikssoni filio ipsius".⁸

Z výše citovaných písemných zpráv plynou dvě zásadní informace. Pomineme-li zmínky o některých sporech o odúmrť, pak víme, že roku 1382 se Mikuláš (nazývaný rovněž Mikeš) psal také po Babicích, které tedy zřejmě patřily do jeho majetku. Ovšem k roku 1384 se dozvídáme, že Mikuláš měl stejnojmenného syna, rovněž Mikuláše. Jelikož následující zprávy, v nichž se o Miku-lášovi hovoří, jsou v jistém smyslu anonymní

(není v nich přesně rozlišeno, kterého Mikuláše se vlastně týkají), nevíme, zdali se v nich hovoří o Mikuláši otci či synovi. Na rozdíl od předpokladů dosavadní literatury se však zdá být pravděpodobnějším, že zprávy se týkají spíše Miku-lášova syna, tedy Mikuláše mladšího.

Jestliže přijmeme doposud nepotvrzený závěr, že následující zmínky se poji se jménem Mikuláše mladšího, nezbyvá než konstatovat, že syn byl k církevním institucím ještě štedřejší než jeho otec. Tak roku 1389 "nobilis et famosus vir Nicolaus d(i)c(tus) kolowrat de mysslin" pojistil roční plat ve prospěch oltáře svaté Doroty v pražském kostele zápisem na Myšlině. Roční plat ve výši jedné a půl kopy pražských grošů, znějící na jméno Kunše, oltářníka u svaté Doroty, plynul ze všech Mikulášových majetků ve vsi Myšlině. Roku 1391 následoval další dar, když "nobilis vir nicolaus dictus Kolowrat residens in Mysslin" věnoval pozemek farářů ve Vyšehořovicích.⁹ Roku 1393 byl zmíněn opět v souvislosti s církevními záležitostmi.¹⁰

Následující zpráva o Mikulášovi pochází až z doby o pět let mladší. Dne 26. července roku 1398 vystupoval "Nicolaus de Myslyna" jako púhončí ("executor") ve při Františka z Prahy s Oldřichem z Kostelce a Litoldem z Moravěvsí.¹¹ Téhož roku pak "Nicolaus Colowrat de Mislin" prodal pražskému kanovníkovi svůj pražský dům.¹² Tuto zprávu obšírněji komentoval B. Paprocký, který ve svém díle poznamenal, že "Léta Páně 1399. potwrzował Král Wáclaw Práwo Janowi fečenému Kbel Kanownjku Pražskému na Dum kteréhož dostal od Pana Mikuláše Kolowrata z Mysslina, ano y takowe swobody gemu naň dal yaké gest někdy mielo Knjže Těssynské od kteréhož byl tento Dum Mikuláš fečený z Kolowrat dosáhl".¹³

Roku 1398 měl Mikuláš velké finanční potíže (s tím snad souvisel rovněž výše zmíněný prodej domu). Dne 20. července pohnali "Nicolaum de Myslyna" páni Havel z Talmberka, Mikuláš z Újezda a Jan z Tmaně pro vysokou částku 208 hřiven stříbra(!).¹⁴ Ve dnech 26. července a opět 23. srpna téhož roku byl znovu obehnán týmiž pány, tentokrát však Havlem z Talmberka pro tisíc

a Mikulášem z Újezda pro pět hřiven.¹⁶ Ještě dne 13. srpna pak samotný Havel z Talmberka pohnal "Nicolaum de Myslyna, de Chrast et de Kozoged" a k tomuto púhony se připojil rovněž Mikuláš z Kozojed.¹⁷ Všechny tyto púhony v podstatě osvětlil púhon z 24. května roku 1399. v němž Havel z Talmberka a Mikuláš z Újezda obeslali k soudu "Nicolaum de Myslyna, de Chrast et de Kozoged". Požadovali na něm, aby nařídil svému poddanému ze vsi Pobipsy státi u soudu ve věci odškodnění za čin spáchaný ve vsi Břežany u Českého Brodu, a Havel ještě navíc odškodnění za Diviše z Chrastu, který mu učinil škody na majetku v Čekanově a v Podhradí za 1 000 hřiven stříbra.¹⁸ Tato rozsáhlá pře se táhla ještě roku 1402, její konečný výsledek bohužel neznáme.

Ze zápisů tedy plyne, že Mikuláš byl poměrně zámožný šlechtic. Pomíneme-li jeho dary církevním institucím, pak vlastnil kromě Myšlina ještě vsi Chrast a Kozojedy a dům v Praze, zřejmě výstavnou budovu, koupenou od těšínského knížete. Důležité je však rovněž zjištění, že v písemných pramenech se vyskytuje ještě po roce 1400: tím musí být opraveno starší tvrzení, že Mikuláš je z pramenů znám pouze do roku 1398.¹⁹

Po roce 1400 nastává v dějinách Myšlina období, které pro nedostatek písemných zmínek doposud nelze uspokojivě vylíčit. Podle tvrzení A. Sedláčka zboží tehdy získal Petr "neznámého rodu",²⁰ který se po Myšlině psal poprvé roku 1401. Dne 29. dubna se tehdy totiž král Václav IV. přiznal Petrovi "de Mysslin" k dluhu 1 500 kop českých grošů, tedy k vysoké sumě peněz.²¹ Roku 1406 však byla povolána odúmrt' po Petrovi z Myšlina ("Petrus de Misslyna") ve vsi Dobročovicích.²² Zajímavé je zjištění, že o právo k držbě odúmrti se přihlásila celá řada nápadníků, ani jeden však nepocházel z rodu, který se po Myšlině psal. Přitom minimálně jeden jistě žil. Povolání této odúmrti se událo 28. října, ale již 11. října roku 1406 byl v Časlavi povolán jiný majetek po Ondřeji řečeném Hálek, který po projednání nároků všech zúčastněných připadl "Petro de Myslyn".²³ Toto zjištění předně znamená, že je nutné opravit tvrzení A. Sedláčka, neboť je zřejmé, že tehdy žili Petrové, pišící se po Myšlině, dva. Jeden z nich uvedeného roku 1406 sice zemřel, ale druhý je připomínán ještě po několik následujících let. Přitom je více než zřejmé, že oba se museli psát po Myšlině u Mnichovic; kromě této lokality existuje v Čechách již pouze známý Myšlín či Myší zámek u Doks a dále Myslín v píseckém okrese. Z historických souvislostí plyne, že se nemůže jednat ani o jednu z těchto lokalit.

O Petrovi dále víme, že roku 1408 jako "Petrus de Myslyna" zapsal věno své manželky Alžběty ve výši 300 kop českých grošů "in Mysslinie" a na dalším majetku.²⁴ Z následující zprávy, pocházející z doby kolem roku 1410, se konečně dozvídáme, kdo to vlastně Petr byl. Tehdy totiž Jan z Tožic prodal roční plat ve výši 20 kop českých grošů "Petro Mezirzieczsky in Mysslinie".²⁵ Je tedy zřejmé, že tento Petr náležel k některému z mnoha rodů, jejichž členové se psali po Mezifíči. Dosud se ovšem nepodařilo určit příslušnost našeho Petra. Je však jisté, že tento Petr držel roku 1407 rovněž dům v Litomyšli; z výše řečeného však vyplývá, že se rozhodně nepřestěhoval do Litomyšle, nebo se alespoň nezbyl vškerého majetku ležícího ve středních Čechách, jak

tvrdil A. Sedláček.²⁶

Z uvedených zápisů plyne, že Petr, zemřelý roku 1406, v Myšlině zřejmě nic nadržel, ale jeho stejnojmennému následovníkovi na tomto zboží nějaký majetek jistě náležel, když na něm zapisoval manželčino věno. Otázkou ovšem zůstává, co mu vlastně v Myšlině náleželo. 26. ledna roku 1404 byla totiž uzavřena smlouva mezi Vaňkem z Dubé a konventem kláštera svatě Anežky na Starém Městě pražském, a to prostřednictvím pana Vikéře z Myšlina.²⁷ O tomto majiteli myšlinského zboží víme, že mezi léty 1406 - 1420 zastával významnou funkci místopurkrabího Pražského hradu.²⁸ V tomto období je několikrát připomínán souvěkými prameny rovněž v jiných událostech.

Roku 1407 byla povolána odúmrt' po zemřelém Vilémovi z Libančic a Mateřova a "Vykerz de Misslyna" vystupoval v následné soudní při jménem Jana Krušiny ohledně majetku v Mateřově.²⁹ Roku 1413 získal "Wickerius de Misslin burggravius castri Pragensis" odúmrt' v Tečvinech,³⁰ o rok později pohnal "Wickerius de Misslin" k soudu Bohunka Hájka z Tismic a Hoště,³¹ téhož roku, dne 2. října, kutnohorský měšťan Václav Friczucher přijal do držby majetku v Paběnicích jako pravé spolčeniky čáslavského rychtáře Ondřeje a "Wickerium de Mysslina" s jeho dětmi.³² Společenství výše jmenovaných však trvalo jen krátce; již 2. září roku 1415 kutnohorský měšťan Václav Friczucher z Paběnic a z Řepčic přiznal, že prodal tvrz a statek Paběnice Benešovi z Řepčic a Paběnic se souhlasem Vikéře z Myšlina ("Wykerius de Mysslina"), rychtáře Ondřeje a Mikuláše Kroula.³³ Dne 12. května roku 1416 dal "Wikerz de Mysslina" svůj souhlas rovněž k prodeji tepčického majetku Václavem panu Janovi z Radechova.³⁴

Dne 3. července 1416 vystupoval pražský purkrabí Vikéř z Myšlina jako rukojmí Jana Kyjaty ze Zásady,³⁵ několik dalších zpráv je pak o jeden rok mladších. Tehdy - léta 1417 - nejdříve Jan z Kostelce pohnal "Wickerium de Misslin et de Chrastu" k soudu;³⁶ ve stejné době o něm zaznamenal B. Paprocký jinou zajímavou zprávu. Podle něho totiž "Wykeř z Mysslina Purgrabě Hradu Pražského" podepsal list Jindřicha z Lipé pro Jana Smiřického ze Smiřic "o starozitnosti jeho rodu".³⁷

Roku 1418 "Wickerius de Misslin, purgravius castri Pragensis" vystupoval ve při o odúmrt' v Pnětlukách,³⁸ následující zprávy o něm jsou o něco mladší. Roku 1425 vyznal "Wyckerz z Myslyna", že prodal Václavovi z Klenového deset kop ročního platu na třech poddaných v Chrastu,³⁹ dne 6. listopadu 1426 vyznal Mikeš z Lipan, že staroměstský měšťan Jan ze Žatce, řečený Kantor, společně s manželkou Annou koupili roční plat osm kop pražských grošů "na slovném panoši Vykeřovi z Myslyna i na tom zboží v Myslině"; tento plat řečený Jan obratem prodal a nechal vložít do zemských desek Mikešovi, jenž však vše propustil a postoupil paní Anně.⁴⁰ Staroměstská rada nakonec roku 1427 potvrdila, že pan Mikeš řečený Sobek prodal Janovi ze Žatce a jeho manželce Anně oněch osm kop ročního platu na "slovném panoši Vikéřovi z Myslyna tudíž na Myslině i na jeho na všem příslušenství".⁴¹ To je současně poslední zpráva o Vikéřovi.

Z výše uvedených zápisů se dozvídáme dosti zajímavých informací o Vikéřově osobě, nevíme však to

podstatné: k jakému rodu patřil, v jakém byl vztahu k předchozím či současným držitelům myšlinského zboží nebo jeho částí, kdy vůbec toto zboží získal a zdali je držel celé. Jeho určitou část koupil snad ještě před rokem 1404, podstatnou část však získal pravděpodobně až po roce 1408. Kromě tohoto zboží mu patřil rovněž Chrast, tedy ves, již drželi rovněž předchozí myšlínští majitelé. Víkěf se po roce 1420 již nevyskytuje ve funkci pražského purkrabího či místopurkrabího; žil zcela jistě ještě roku 1425. Víme o něm ještě tolik, že měl minimálně jednoho syna, Čenka, který zahynul roku 1424 mezi jinými rytíři a pražskými měšťany v bitvě u Malešova,⁴² a dceru Annu.

Čeněk byl pravděpodobně jediným Víkěfovým synem. Rodový majetek, mezi jiným také myšlinské zboží, proto zdědila dcera Anna, provdaná za pana Zdeňka Kostku z Postupic. Zdeněk se pak připomíná poprvé seděním na Myšlíně roku 1433, kdy byl svědkem na listině Bohuslava a Držka z Bučevsi.⁴³ Jelikož však vlastnil celou řadu jiných - a významnějších - zboží, o Myšlíně je v následujícím období zmínek poměrně málo. Až roku 1446, v době sporů o zlenický hrad a zboží, které Kostkovi tehdy také patřilo, se ve spisech objevuje rovněž jméno "henricum familiare et purgantium suum tunc in mysslin", tedy Jindřicha, důvěrníka a purkrabího na Myšlíně.⁴⁴

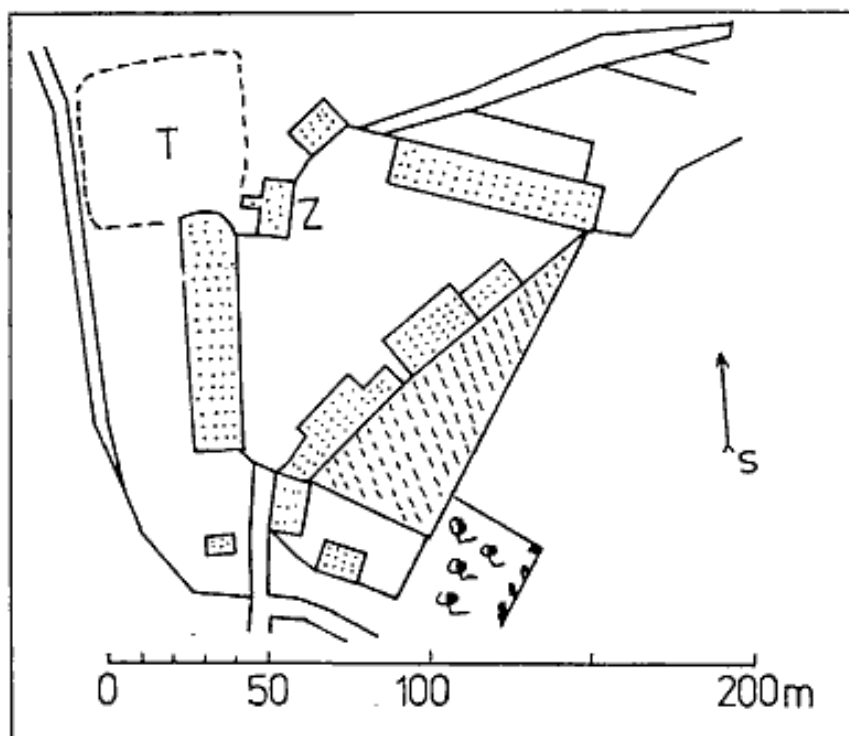
Někdy v této době byl konečně sjednocen myšlinský majetek do držby jedním majitelem. Roku 1446 totiž Lazar z Petrovic prodal Bohuslavu Kostkovi, Zdeňkovu synovi, roční plat ve výši osm kop českých grošů, zapsaných na majetku "in Mysslinie".⁴⁵ Zřejmě současně pak "Roprecht de Mysslina" prodal téměř Bohuslavovi zástavní list na 1 000 kop českých grošů, který držel ještě po Víkěfovi z Myšlína.⁴⁶ Tím se konečně podařilo sjednotit celé myšlinské zboží včetně na něm zapsaných platů do držby Bohuslava Kostky. Ovšem již roku 1453 pan "Nicolaus al(i)a Mikess natus olim Zdenkonis Kostka de Postupicz" vyznal, že část majetku po Víkěfovi z Myšlína, totiž "curiam arature maiorem cum uno subsidio" s dalším příslušenstvím v Chrastu, prodal Pavlovi ze Žďáru.⁴⁷ Mikuláš tedy neudržel myšlinský majetek v jeho původním rozsahu. To se ale již přiblížil rok 1454.

Tehdejší zemský správce Jiřík z Poděbrad vydal nařízení o revizi veškerého nemovitého majetku, který nebyl z různých příčin v předcházejícím období řádně provoláván. Tím se dostalo také na Myšlín. Roku 1454 byl totiž provolán veškerý majetek odumřelý po Víkěfovi z Myšlína, neboť jeho syn Čeněk zemřel ještě před otcovou smrtí a dcera neměla přímé dědické právo. Zápisná formulace provolání pravila, že "in villis Mysslynie, trzemblatie, Hlawaczowie, Brtnyczy et Kozogedech Wickerius olim de Misslin decessit".⁴⁸ Tehdejší panovník, Ladislav Pohrobek, rozhodl, že na majetek má skutečně plné

právo Zdeněk z Postupic, Bohuslavův nástupce, takže mu nechal zapsat "municione et villis Mysslynie, Trzemblatie, Hlawaczowie, Brtnyczy et Kozogedech per mortem Wickerzonis".⁴⁹ Proti udělení majetku Zdeňkovi v Trzemblatu a Kozojedech však vystoupili jiní výprosníci; to snad byl důvod, proč se úřední Zdeňkovo uvedení do majetku táhlo až do roku 1459. Až tehdy totiž komorník od dvorského soudu Valentin uvedl Zdeňka z Postupic v držení všech statků, případných po smrti Víkěfe na krále, totiž "in Mysslynie municio curia arature villa integra tota deserta" a dále v Trzemblatě, Hlaváčově a Kozojedech ve vsi celé, v podací ke kostelu v Kozojedech a další příslušenství. Celá odumřelá byla odhadnuta v sumě 55 kop bez 100 českých grošů, kterou měl Zdeněk na statku zapsanu již dříve. Ovšem až nyní vyplynuly na světlo některé starší závazky, na něž bylo předtím "pozapomenuto".

Byl to předně zápis na 300 kop českých grošů ročního platu, který patřil Anně Rychlíkové, provdané dceři Petra z Myšlína, dalších 20 kop platu držel kdos nejmenovaný po Petrovi Meziříčském z Myšlína; další roční platy ve výši osm kop a 15 kop věna v Kozojedech držel Zdeněk již z dřívější doby.⁵⁰ Ukázalo se tak, že revize pozemkového vlastnictví, provedená za správcovství Jiřího z Poděbrad, odhalila i v Myšlíně velice složité vlastnické vztahy k tamnímu majetku.

Jestliže výše bylo konstatováno, že v souvislosti s myšlinským zbožím byly určité nejasnosti v majetkoprávní oblasti, protože i zápis Zdeňkova svedení na majetek se protahoval mezi léty 1454 - 1459, následující rok 1460 to jen potvrdil. Tehdy totiž Bohuslav z Dobrošovic pohnal k soudu Zdeňka Kostku z Postupic ohledně majetku v Dobrošovicích a "hereditatem in Mysslynie", tak jak nadepsaný dostal roku 1459 na vše

Obr. 1: Myšlín, katastrální plán z r. 1841 s úpravami z r. 1871. Tvrziště označeno T, zámek Z. Nespalné objekty poplužního dvora značeny tečkovaně

právo zvodu. Jednalo se mu především o majetek v Dobrošovicích, který kdysi patřil Petrovi z Myšlina. Petr byl jistcem, a pro nesprávu jeho závazku by měly Bohuslavovi připadnout "dědiny Myšlinské", na nichž obdržela Anna, vdova po Janovi Rychlíkovi z Kralovic, plat ve výši 300 kop českých grošů od Alžběty, vdovy po Petrovi z Myšlina a její tety. Proti tomuto půhonu Zdeněk pochopitelně vystoupil se svými právy a roku 1465 bylo soudem nakonec rozhodnuto v jeho prospěch.⁵¹

Tímto rozhodnutím byla Zdeňkovi úředně potvrzena držba myšlinského zboží. I z tohoto důvodu proto Zdeněk hned roku 1465 poddal "Mysslyn castrum liberum nudum suum cum omnibus hereditatibus", tedy "Myšlin svůj svobodný hrad s veškerým příslušenstvím" v léno panovníkovi, Jiřímu z Poděbrad, který mu za to povolil a nechal zapsat v dědičné držení významnější zboží zlenické.⁵² To je současně na dlouhou dobu bohužel poslední zpráva o Myšlině.

Těžko říci, jaký byl následující vývoj majetkových vztahů v souvislosti s myšlinským zbožím. Neznámo jakým způsobem je snad již koncem 15. století získal známý právník, rytíř Albrecht Rendl z Úšavy. O něm víme tolik, že již roku 1496 byl pohnán k soudu Janem Hlavsou z Prahy.⁵³ Po Myšlině se však psal poprvé až roku 1510; stejného roku je připomínán ve při mezi bratry z Leskovce a Alšem Zruckým z Chřenovic jako svědek "Duchek přijímá Spirit, písař z Myšlina", zřejmě jeho úředník.⁵⁴

Od roku 1511 pak začíná řada přímých zpráv o Rendlovi, písařem se po jeho myšlinském zboží. Tehdy totiž Mikuláš z Hořic a na Pecce pohnal "Albrechta Rendle z Aušavy a na Myšlině" ze rčení.⁵⁵ V letech 1512 až 1515 probíhal spor mezi Albrechtem Rendlem z Úšavy a na Myšlině s Václavem Budovcem z Budova na Roztokách o majestáty na držbu cla u Roztok a vesnice Hradec, Husinec a Řež.⁵⁶ 7. dubna roku 1514 vyznal Albrecht Rendlovi z Úšavy na Myšlině dluh ve výši 5 000 kop českých grošů dokonce sám český panovník, Vladislav II.,⁵⁷ 26. února roku 1515 postoupil Jan ze Vchynic panu Albrechtu Rendlovi z Úšavy na Myšlině dlužní list nejvyššího pražského purkrabího Zdeňka Lva z Rožmitálu, znějící na 500 kop českých grošů.⁵⁸

Albrecht Rendl se zařadil mezi významné muže českých dějin počátku 16. století. Víme o něm, že mezi léty 1498 - 1509 zastával důležitý úřad královského prokurátora, v letech 1509 až 1510 úřad nejvyššího písaře a v letech 1515 - 1516 byl královským podkomořím.⁵⁹ Ani tyto vysoké funkce ho pochopitelně nemohly ochránit před oprávněnými soudními půhony. Tak víme, že v období mezi léty 1516 - 1519 probíhal soudní spor o dlužnou částku, pro niž pohnal Albrechta pan Mikuláš z Dražovic a na Cerhenicích.⁶⁰ Roku 1519 se však situace zřejmě vyvinula v Albrechtův prospěch, neboť ten zaútočil a před soud pohnal pro změnu on Mikuláše.⁶¹

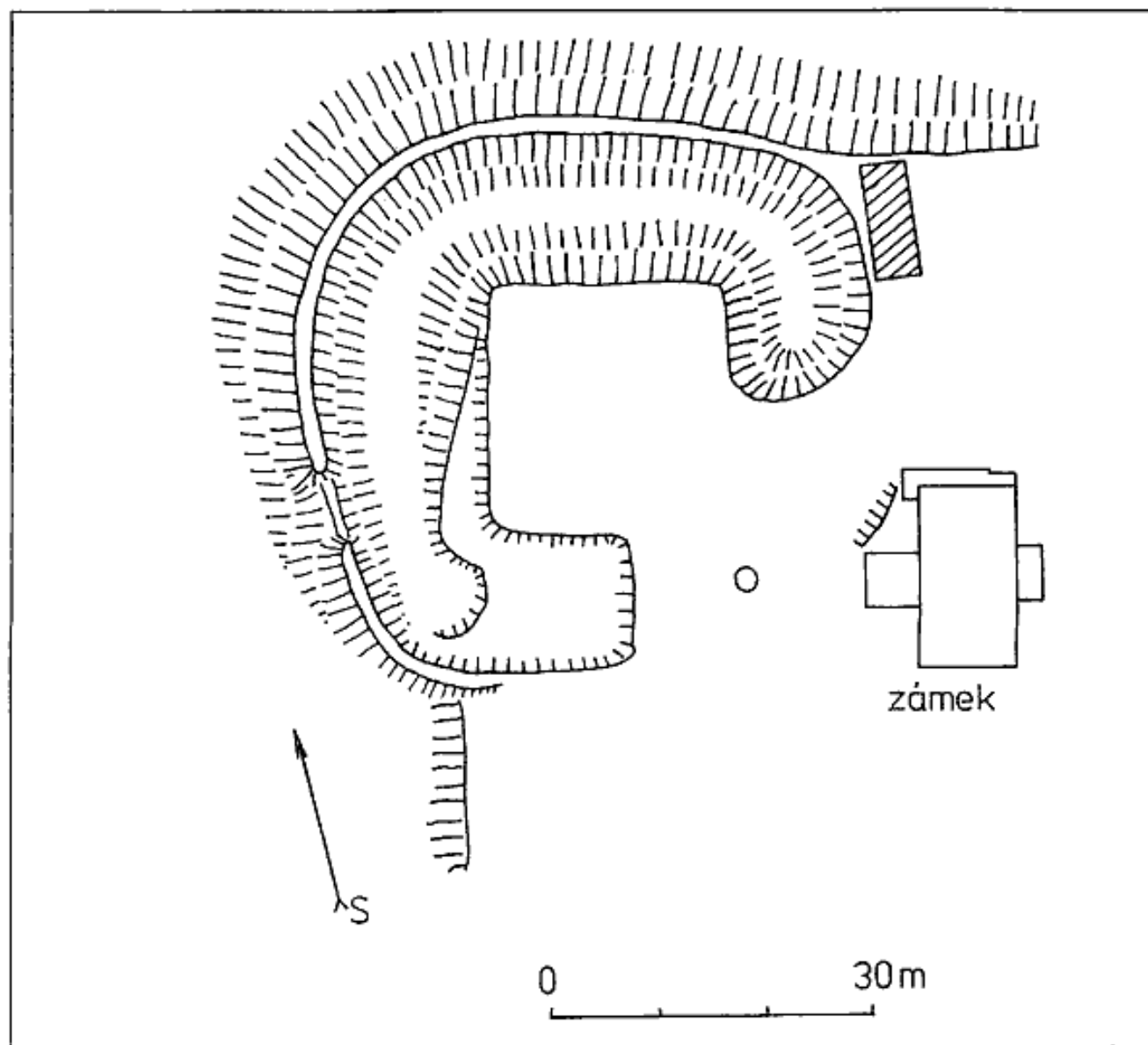
To se Albrechtův životní běh chýlil již ke konci. A právě zde bude muset být opraveno další letité tvrzení, a to ve spojitosti s Albrechtovým úmrtím. Všeobecně je přijímána teze vyslovená již Fr. Palackým, že Albrecht Rendl zemřel dne 9. září roku 1522,⁶² což ovšem není pravda. Ze svědectví novoměstského měšťana Duchka z Přeštic totiž víme, že "pan Albrecht Rendl starší

z Úšavy zemřel léta etc. XXI v sobothu den povýšení sv. Kříže", tedy dne 14. září roku 1521, "neboť tehdy u něho ve službě byl".⁶³

V té době ovšem Albrecht myšlinské zboží již nedržel. Ještě roku 1515 nebo počátkem následujícího léta odkázal myšlinský statek svým starším synům Janovi a Albrechtovi. Ti proto dne 8. července roku 1516 oznámili nejvyššímu purkrabímu, že od otce převzali do držení část jeho majetku, totiž zámek Myšlin se vším příslušenstvím kromě vsi Hradce.⁶⁴ Bezprostředně následující historický vývoj je ovšem poněkud nejasný. Statek snad převzal druhorozený bratr Albrecht a zanedlouho jej postoupil panu Ludvíkovi Zajímáči z Kunštátu.⁶⁵ Jelikož Ludvík se záhy dostal do finančních potíží, byl nucen se zadlužit. Roku 1523 proto přiznal dluh ve výši 1 000 kop českých grošů panu Mikuláši mladšímu Karlíkovi z Nežetic, jemuž ho slíbil splatit ve stanovených termínech. V případě, že by tak z jakéhokoliv důvodu neučinil, dal mu právo uvázat se s komorníkem od úřadu zemských desek "w diediny geho Ludwika w Mysslinie w zamek dwuor popluzni spoluzim w miesteczka a wesnicze tudiz a dwory kmetczy s platem y s poddaczymi kostelnimi ktemuz zamku Mysslinu przyslussegiczymi s diedinami lukami..." a dalším příslušenstvím na tak dlouho, dokud pohledávku nevyrovná.⁶⁶

Mezi oběma smluvními stranami však došlo k jiné zajímavé dohodě. Ludvík "statku svého Myšlina s jeho příslušenstvím postúpil a svěřil" Mikulášovi mladšímu s tím úmyslem, že jmenovaný najde nového kupce na zadlužené zboží. Z písemného materiálu totiž vyplývá, že o myšlinský statek projevil již dříve zájem pan Slavata z Chlumu a Košumberka, který však majiteli nabídl nízkou kupní částku. Mikuláš v této souvislosti Ludvíkovi slíbil, že chce všechny dluhy a další závazky, váznoucí na myšlinském zboží, vyrovnat a zajistit za pomoci vlastního majetku "a za ten statek Myšlin s jeho příslušenstvím vejš, než jest pan Slavata měl dáti, tisíc kop grošů českých chce zjednati a dáti". Protože však ke splnění vyslovených slibů nedošlo, roku 1524 pohnal Ludvík pana Mikuláše mladšího k soudu, kde na něm požadoval navrácení myšlinského statku a nad to za jeho svěření navíc vysokou částku 10 000 kop českých grošů. Soud mezi oběma pak probíhal ještě roku 1527.⁶⁷

Ani tato odvážná akce tedy Ludvíkovi nevyšla. Nakonec tak situace došla tam, kam musela při Ludvíkově insolventnosti zákonitě dospět. Pan Mikuláš Bryknar z Brukštejna s jedním pomocníkem byli proto již roku 1525 pověřeni na žádost věřitelů provést odhad Ludvíkova majetku, totiž statku Hrádek (Komorní) s veškerým příslušenstvím. Oba úředníci svěřený úkol splnili a provedli odhad, do něhož byl zahrnut rovněž "hrad Mysslin pusty ... s dworem tu w Mysslinie".⁶⁸ Celý statek se tak dostal pro velké zadlužení do volného prodeje; koupil ho i s Myšlinem pan Jaroslav starší ze Šelumberka, který pravděpodobně patřil k Ludvíkovým věřitelům. Myšlin tak opět změnil majitele; to už však netvořil samostatný statek, ale jen pouhou součástí panství Hrádek. Když Jaroslavovi synové Petr, Zikmund, Jan a Albrecht prodávali roku 1554 toto zboží Janovi mladšímu z Valdštejna, přenechali mu rovněž "zamek pusty rzezcieny Mysslin ... dwuor druhdy po(pluzni) s po(pluzim) rzezcieny mysslinsky".⁶⁹ Myšlinské zboží

Obr. 2 : Myšlín, současná situace tvrzíště a nejbližšího okolí (měřili T. Tomiček a autor, září 1985)

od té doby již nikdy nenabýlo samostatnosti v původním svém rozsahu; tamní gotické panské sídlo pustlo, až téměř zcela zaniklo.

Po stručném nastínění historie hradu-tvrze a zboží Myšlín je nutné pokusit se určit alespoň rámcově dobu založení panského sídla a jeho přibližnou architektonickou podobu. Jak již bylo řečeno, Myšlín se v písemných pramenech objevuje od sedmdesátých let 14. století, a to nejdříve pouze v predikátech majitelů typu "de Mislin", tedy z Myšlina. Až roku 1391 se poprvé objevuje predikát typu "residens in Mysslin", tedy sezením na Myšlině. Z počátku 15. století se sice dochovalo několik přímých zpráv o myšlinském zboží, ale teprve roku 1446 je připomínán myšlinský purkrabí a roku 1465 přímo "municio", tedy tvrz, podobně jako roku 1459. O několik let později, roku 1465, užil pisar dokonce termín "castrum", tj. hrad; počátkem 16. století pak byly použity pouze termíny zámek (v letech 1516, 1523 a 1554) a znovu hrad (roku 1525). Z tohoto přehledu je zřejmé, že s výstavbou panského sídla je nutné počítat už v době po polovině 14. století, třebaže přímá zpráva o něm je o téměř sto let mladší. Použité predikáty, především pak

tvář "sezením na Mašlině" nás k tomuto tvrzení plně opravňují.

Na základě výše učiněného shrnutí lze konstatovat, že panské sídlo v Myšlině vzniklo někdy před rokem 1371 a jeho zakladatelem byl pravděpodobně Mikuláš, zvaný Kolovrat; současně první jeho známý majitel. Sídlo bylo využíváno především k základní funkci, tj. rezidenční, po celé období jeho existence; prokazatelně tomu tak bylo ještě počátkem 16. století, přesněji roku 1516. Krátce nato však zpusťlo, neboť už roku 1525 je připomínáno jako "hrad Mysslin pustý". Zdá se být velmi pravděpodobné, že se tak stalo v době, kdy myšlinské zboží sloužilo především jako objekt pro vyrovnávání pohledávek mezi zadluženým majitelem a jeho věřiteli. Těžko říci, jestli k tomu došlo přirozeným vývojem (např. opuštěním sídla), nebo násilnou cestou (jeho zničením např. věřiteli); za současného stavu vědomostí není možné mezi těmito možnostmi rozhodnout. Od té doby nebylo sídlo využíváno, pouze pustlo. Jeho zánik způsobil jistě nejen přirozený rozklad, ale také rozebírání zbytků zdí na stavební materiál pro potřeby nedaleko ležícího poplužního dvora. Ještě počátkem 19. století

*Obr. 3:
Myšlín,
pohled na zbytek
valu západního
příkopu od severu*

z něho zbývaly nezřetelné zříceniny; topograf J. G. Sommer o něm psal, že "Hinter dem Hofe sind Mauern und Gräben der kleinen Burg Mischlin, wo im Jahre 1383 ein Nikolaus Kolowrat seinen Sitz hatte", tedy že hned za dvorem jsou zdi a příkopy malého hradu Mašlina, na němž měl roku 1383 své sídlo Mikuláš Kolovrat.⁷⁰ Nedlouho po něm pak F. C. Watterich uvedl, že nedaleko visky Myšlín leží "Burgbaufrgmt. mit Schloss", tedy zbytky staveb hradu se zámek.⁷¹ Topografové Orth a Sládek pouze konstatovali existenci bývalé tvrze a zámku.⁷²

Pro některá panská sídla Čech a tedy rovněž pro Myšlín je víceméně příznačné, že prakticky všichni badatelé ze dvacátého století přejímali starší zprávy včetně lokalizací bez toho, že by je alespoň ověřili. V případě

Myšlína tomu bylo obdobně. Téměř žádný badatel se nepokusil o přesnou lokalizaci zříceniny nebo alespoň o ověření Sommerovy zprávy; pouze J. Žižka v souvislosti s výzkumem drobných panských sídel ve východním okolí Prahy, probíhajícím v sedmdesátých letech našeho století, tvrziště navštívil a došel k závěru, že obsahovalo pravděpodobně jednu věžovitou stavbu.⁷⁴ To je ovšem informace prakticky doslova převzatá od J. G. Sommera. Zůstane tak paradoxem, že teprve autor v novějším turistickém průvodci uvedl, že "u dvora ve vsi na tvrzišti (dochovány zbytky valu a příkopu) patrový zámeček s parkem".⁷³ Bylo proto nutné znovu ověřit, kde myšlínské panské sídlo vlastně leželo a zdali se dochovalo až do dnešních dnů.

Viska Myšlín byla založena přibližně jeden a půl

Obr. 4:

*Myšlín,
pohled do styku
západního
a severního
příkopu, vlastní
tvrziště vpravo.
Na valu
v pozadí zbytky
altánu*

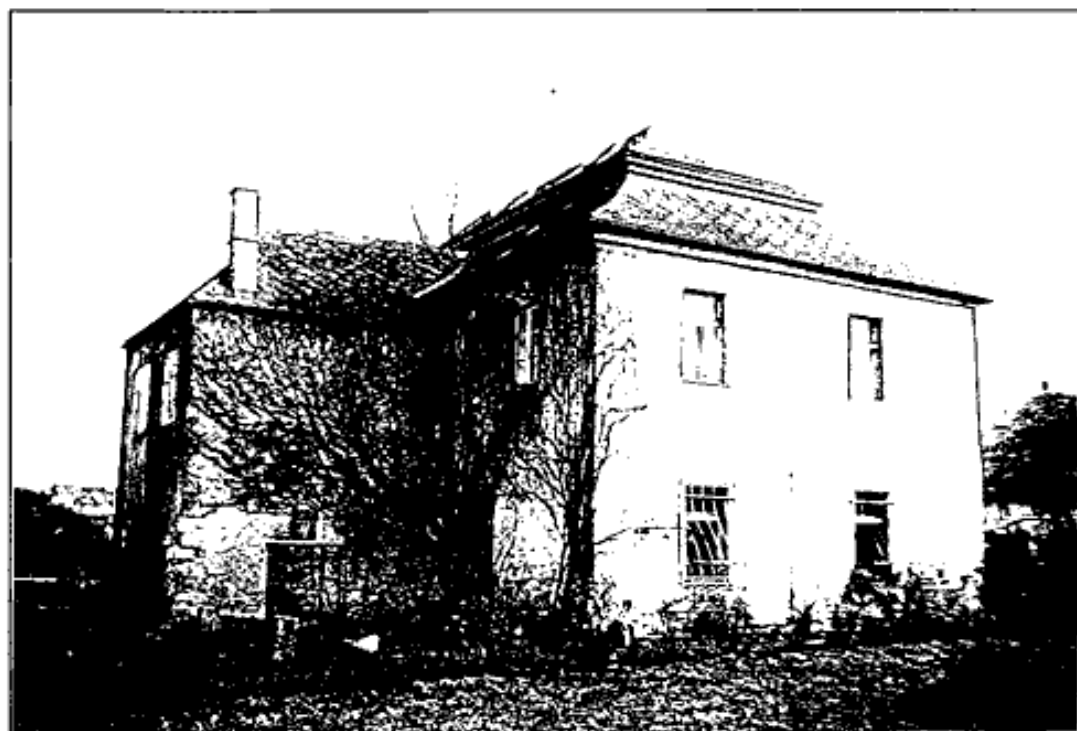
Obr. 5:

*Mýšlín,
v popředí
zasypaný
okraj jižního
příkopu,
vlevo část
plochy
tvrziště,
využitá jako
zahrada,
v pozadí
budova
zámku.
Pohled od
západu.*

kilometru od centra Mníchovic, v mírně stoupajícím terénu. Nad ves vyběhá táhlé návrší, spadající zpočátku poměrně prudce dolů do údolí. Právě na něm nechal majitel vsi vystavět dosti rozsáhlý poplužní dvůr (podrobně byl zachycen již Josefským vojenským mapováním a dále na katastrálním plánu vsi z roku 1841, viz obr. 1)⁶ a nedaleko od něho, na samém okraji návrší, pak založil panské sídlo. To mělo téměř čtvercový půdorys o hraně dlouhé přibližně 23 metry (viz obr. 2). Toto tvrziště obklopoval původně ze všech čtyř stran suchý příkop, široký ještě dnes při dně 2 - 3 a ve vrcholu až 15 metrů a hluboký až 3 - 4 metry. Po vnějším obvodu příkopu byl vyhozen val, na jehož temeni dříve snad probíhalo nějaké lehčí opevnění (např. plot a pod., viz obr. 3 a 4). Koruna valu dosahuje na západní straně stejné výšky s vlastním

tvrzištěm. severní val je ovšem výrazně - až o čtyři metry - níže pod jeho výškovou úroveň. Plocha vlastního tvrziště je dnes prakticky rovná, bez jakýchkoliv terénních náznaků pozůstatků staveb či jiných nerovností, neboť je využívána jako zahrada (viz obr. 5). Z tohoto důvodu byl původní příkop mezi tvrzištěm a dvorem později zasypan a vnější val rozhrmut. Do dneška se tak dochoval příkop na severu a západě a jeho severovýchodní a jihozápadní výběhy. Z tohoto důvodu není také možné pokusit se ani přibližně o rekonstrukci původní zástavby panského sídla, jeho vnitřní fortifikace a přístupu. K tomu by mohl dopomoci pouze archeologický průzkum, jehož výsledky by snad alespoň na některé otázky přinesly odpověď. Výzkum však v současné době není bezpodmínečně nutný, neboť

Obr. 6:

*Mýšlín,
budova zámku
od jihozápadu
(obr. 3-6 foto
autor roku 1985)*

současný majitel pozemku, na němž se tvrzisté nalézá, pan J. Paroulek, si dobře uvědomuje jeho historickou hodnotu a snaží se o jeho ochranu.

Na základě všech zjištění můžeme konstatovat, že v Myšlině bylo před rokem 1371 založeno zřejmě Mikulášem Kolovratem panské sídlo, které majitelé opustili záhy po roce 1516. Od té doby pustlo, ale ještě dnes se z něho dochovaly výrazné terénní pozůstatky, především vlastní tvrzisté o přibližných rozměrech 23 x 23 metry a podstatná část obvodového příkopu. Vzhledem ke zjištěným rozměrům lokality můžeme dále soudit, že spíše než o hrad v pravém slova smyslu se jednalo o průměrně rozlehlou tvrz běžných rozměrů. Použité názvy hrad či zámek svědčí pouze o promiskuitě termínů a jejich dosti volném používání i v úředních zápisech během 15. a 16. století.

Prakticky všem badatelům, kteří o Myšlinu doposud psali, zcela unikl fakt, že poblíž myšlinské tvrže byla při bývalém poplužním dvoře založena novější budova zámku (viz obr. 1, 5 a 6). Vznikla snad již během 18. století a jako první se o ní zmínil roku 1844 J. G. Sommer. Při popisu Myšlina konstatoval, že ves sestává mimo jiné "aus 1 obrigkeitl. Schlösschen", tedy z jednoho vrchnostenského zámečku.⁷⁷ Po něm tutéž budovu zmínil kromě F. C. Wattericha a topografů Ortha a Sládka teprve výše jmenovaný autor turistického průvodce. Zpracovat dějiny zámku a jeho architektonický vývoj však bude úkolem dalších badatelů.

Poznámky: 1) *Libri erectionum archidioecesis Pragensis saeculo XIV. et XV.* (dále LE), ed. K. Borový. Liber I (1358 - 1376). Praeae 1875, str. 85 - 86, č. 175. 2) *Soudní akta konsistoře pražské* (dále SA), ed. F. Tadra. Část I. (1373 - 1379). Praha 1893, str. 20 - 21, č. 97. 3) LE II (1375 - 1388). Praeae 1878, str. 169, č. 304, totéž A. Schubert, *Urkunden - Regesten aus den ehemaligen Archiven der von Kaiser Joseph II. aufgehobenen Klöster Böhmens*. Innsbruck 1901, str. 114, č. 879, a *Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae* (dále RT), ed. J. Emler. díl I, Praha 1870, str. 464. 4) SA I, str. 277, č. 193, a str. 278, č. 196. 5) *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích* (dále AČ). Sv. I - 37. Praha 1840 - 1944; AČ 31, str. 302, č. 1. 6) SA II (1380 - 1387), Praha 1893, str. 176, č. 264. 7) *Archiv Pražského hradu* (dále APH) - *Erekční knihy* (dále LE) XII, fol. F 4v. (= fol. 104v.). 8) AČ 31, str. 316, č. 45. 9) APH - LE XII, fol. C 8v. - 9 (= fol. 48v. - 49), totéž J. Eršil - J. Pražák, *Archiv pražské metropolitní kapituly. I. Katalog listin a listů z doby předhusitské (- 1419)*. Praha 1956, str. 153, č. 544. 10) APH - LE XII, fol. D 7v. - 8 (= fol. 67v. - 68). 11) SA III (1392 - 1393 a 1396 - 1398). Praha 1896, str. 151 - 152, č. 188, a str. 153, č. 195. 12) *Státní ústřední archiv* (dále SÚA) - *Desky dvorské 18* (dále DD), fol. 36v., viz *Desky dvorské Království českého, díl VII, první kniha půhonná z let 1383 - 1407*, ed. G. Friedrich. Praha 1929, str. 48, č. 126. 13) SA III, str. 366, č. 179. 14) B. Paprocký, *Diadochos*. Praha 1602, část O stavu panském, str. 202. 15) SÚA - DD 18, fol. 59, ed. G. Friedrich, str. 60, č. 156. 16) Tamtéž, fol. 59, ed. G. Friedrich, str. 60, č. 157. 17) Tamtéž, fol. 59, ed. G. Friedrich, str. 61, č. 158. 18) Tamtéž, fol. 59 - 59v.,

ed. G. Friedrich, str. 61 - 62, č. 159. 19) Tak tvrdil např. A. Sedláček, *Hrady, zámky a tvrže Království českého. Díl patnáctý, Kouřimsko, Vltavsko a J. - Z. Boleslavsko*. Praha 1927, str. 104, a po něm naposledy Kolektiv, *Hrady, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. VII, Okolí Prahy*. Svoboda Praha 1988, str. 144. 20) A. Sedláček, c. d., str. 104. 21) SÚA - Guberniální listiny, i. č. 153, sign. L II 100. 22) SÚA - DD 14, fol. 63, ed. AČ 35, str. 128, č. 80. 23) SÚA - DD 14, fol. 211, ed. AČ 35, str. 314, č. 45. 24) AČ 37, str. 760. 25) Tamtéž, str. 760. 26) Tak A. Sedláček, c. d., str. 104. 27) SÚA - Listiny zrušených klášterů, sign. L IV, ŘD sv. Anna 51, ed. AČ 7, str. 609, č. 7, a dále Kolektiv, *Soupis česky psaných listin a listů do roku 1526 (dále SČPLL)*, díl I. Originály listin, svazek 1/1 (1378 - 1437). Praha 1974, str. 53, č. 147. 28) Tak např. W. W. Tomek, *Dějepis města Prahy, sv. V*. Praha 1905 (2. vydání), str. 43. 29) SÚA - DD 14, fol. 278, ed. AČ 35, str. 424 - 425, č. 20. 30) SÚA - DD 15, fol. 50v., ed. AČ 36, str. 102, č. 13. 31) SÚA - DD 19, pag. 580, viz *Desky dvorské Království českého, díl VIII, druhá kniha půhonná z let 1407 - 1530*, ed. G. Friedrich. Praha 1944, str. 488 - 489, č. 740. 32) SÚA - DD 20, fol. D 3 (= pag. 77), ed. AČ 37, str. 1246, č. 13, pozn. 3, a dále RT II., Praha 1872, str. 111 - 112. 33) RT II, str. 120 - 121. 34) Tamtéž, str. 128. 35) AČ 15, str. 174 - 175, č. 75. 36) SÚA - DD 19, fol. 288, ed. G. Friedrich, str. 263, č. 366. 37) B. Paprocký, c. d., str. 307 - 308. 38) SÚA - DD 15, fol. 437v., ed. AČ 36, str. 584, pzn. 1. 39) SÚA - DD 61, pag. 326 - 327. 40) AČ 28, str. 73b, č. 1. 41) Tamtéž, str. 73b - 74a, č. 1. 42) *Ze starých letopisů českých*. Praha 1980, str. 97. 43) *Moravský zemský archiv Brno - fond A 1, Stavovské listiny, i. č. 323*. 44) SÚA - DD 25, fol. A 11 (= fol. 214v.). 45) AČ 37, str. 761. 46) Tamtéž. 47) SÚA - DD 61, pag. 380. 48) SÚA - DD 16, fol. 354v., ed. AČ 37, str. 1759 - 1764, č. 10. 49) SÚA - DD 26, fol. B 11, ed. AČ 37, str. 1761. 50) SÚA - DD 23, pag. H 4 - 5 (= pag. 207 - 208), ed. AČ 37, str. 1763 - 1764, pzn. 12. 51) AČ 3, str. 335 - 336, č. 228, totéž RT II, str. 301 - 302. 52) SÚA - DD 61, pag. 475, ed. A. Sedláček, *Zbýtky register králův římských a českých z let 1361 - 1480*. Praha 1914, str. 263, č. 1791/106. 53) AČ 19, str. 515, č. 36. 54) AČ 13, str. 358 - 361, č. 1713, a dále A. Sedláček, *Hrady, c. d.*, str. 104. 55) AČ 19, str. 16 - 17, č. 2031. 56) Tamtéž, str. 283, č. 2510. 57) AČ 11, str. 418 - 419, č. 235, totéž viz SČPLL, svazek 3/2 (1501 - 1526), Praha 1980, str. 1393, č. 5805. 58) SČPLL 3/2, str. 1420, č. 5913. 59) Tak Fr. Palacký, *Přehled současné nejvyšších důstojníků a auředníků zemských i dworských ve Království Českém, od neystarších časů až do nynějška*. Praha 1832. 60) AČ 19, str. 405 - 406, č. 2755. 61) AČ 32, str. 13, č. 3080. 62) viz citaci u pzn. 57. 63) AČ 32, str. 330, č. 4110, svědectví z roku 1522. 64) *Státní oblastní archiv Třeboň - Historica, i. č. 3671, č. 32*. 65) Tak A. Sedláček, *Hrady, c. d.*, str. 104. 66) SÚA - *Desky zemské větší* (dále DZV) 84, fol. G 14 - 14v., zápis z roku 1545. 67) AČ 33, str. 306 - 307, č. 6094. 68) SÚA - DZV 6, fol. F 25v. - 26v., zápis z roku 1546, citovaná pasáž na fol. F 26v. 69) SÚA - DZV 11, fol. F 16v. - 17v. 70) J. G. Sommer, *Das Königreich Böhmen. XII. Band, Kauřimer Kreis*. Prag 1844, str. 117, č. 32. 71) F. C. Watterich von Watterichsburg, *Handwörterbuch der Landeskunde des Königreichs*

Böhmen. Prag 1845, str. 888. 72) J. Orth - Fr. Sládek, Topograficko-statistický slovník Čech. Praha 1870, str. 463. 73) J. Žižka, Drobné feudální sídlo ve východním okolí Prahy. In: Architektura ČSR 1978, č. 6-7, str. 307 - 308 a 312 - 313 (zde str. 308). 74) Kolektiv, Hrady, c. d., str. 144. 75) Kolektiv, Okolí Prahy - východ. Turistický průvodce ČSSR, svazek 37. Olympia Praha 1989, str. 322, Myšlín. 76) SÚA - Josefské vojenské

mapování, sekce č. 125, a dále SÚA - Indikační skicy, Struhařov, Kouřimsko 386. 77) J. G. Sommer, c. d., str. 117, č. 32. Další použitá literatura: Ant. Profous, Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. Díl III. M - Ř, Praha 1951, str. 165, č. 2. A. Sedláček, Místopisný slovník historický, s. d. (Praha 1908), str. 626 - 627.

Opovědní listy některých českých, moravských a polských pánů proti Řádu německých rytířů z r. 1454 ve výpiscích Bedy Dudíka.

J. Slavík

V pozůstalosti P. Bedy Dudíka O.S.B, uložené v Moravském zemském archivu v Brně se nacházejí mimo jiné i výpisky z archivu Řádu německých rytířů, jehož byl Dudík prvním pořadatelem. Archiv Řádu byl do r. 1945 uložen na hradě Marlboroku (Marienburg) a před postupujícími sovětskými vojsky odvezen na území dnešní Spolkové republiky Německo, kde je ve státním archivu v Göttingenu uložen dodnes. Výpisky Bedy Dudíka¹ zčásti využil dr. V. Wolf ve své práci o Koldech ze Žampachu². I přes to, že výpis neodpovídá současným nárokům³, považují za nutné s ním seznámit širší veřejnost, protože jsou v něm uvedena jména bojovníků nejen z Čech, ale i z Moravy a Slezska a je možné, že mezi předkáty budou i prvé zmínky o vsích.

Výpisky jsou psány německy, jména a časové údaje vždy v jazyce opovědi, tedy česky, polsky, německy a latinsky. Jména jsou ponechána v podobě zapsané Dudíkem, identifikační údaje jsou jednotně seřazeny v pořadí místo, datum, jazyk dopisu.

1. Brzesc, na sv. Ondřeje, německý: Peter von Rakewonitz haütmann von Brzesowicz, Hans Kaphanner, Albrecht von Bertholdsdorf, Jan von Polensdorf. 2 pečetě (1 Petrova). 2. Dtto: Hasko von Zwiretitz, Wanek von Praga, Johan vom Berge. Pečeť Wulfenbergova.⁴ 3. Dtto: Czenko Smolka von Wulfenberg, Mikulasch von pohonnyn, Wantko z Biele, Czedrik von Lipowitz. Pečeť Čeňka z Wulfenberka. 4. Nieszowa (u řádového hradu Brombergu), na sv. Mikuláše, polskočeský: Ondrzej z Kutny czwol. 5. Dtto, český: Wanek piwo z Racicz a z Postupek, Caspar Rorar z Clenowitz. 6. Dtto, český: Petr Nohawka z kopczowa. Pečeť. 7. Dtto, český: Waczlaw z Bystrzice, Brocek z Petrowicz, Jan z Petrowicz, Šimek z Rychlowa, Matthias z Quasicz, Jindřich z Šebetowa, Waczlaw z Hranicz. Tři pečetě. 8. Dtto, český: Mikuláš Rosenberg z Bukowicze a z Boženowic, Jan Bobr z Zahlenic. Pečeť. 9. Dtto, český: Česnalz z Lypawowicz z Weselyczka, Doczan(?) z Bostelyi, Waczlaw z Buczowicz. Pečeť. 10. Dtto, český: Vitek z Przestawlk. Pečeť. 11. Dtto, český: Šrank z Noczink, Beneš Stary z Libenicz a Wlehowec. Tři pečetě. 12. Dtto, český: Jymram z Dubrawicze. Pečetě. 13. Jan z Popowa Krzic a Bucek z Wlachowicz, mikuláš z Coliczina, Waczlaw z Ujezda, stepan z Newsowy. Dvě pečetě. 14. Dtto, český: Jindřich z Chelnicz, Przibik z Komorowicz. Dvě pečetě. 15. Dtto, polskočeský: Peter z Wsiekonye. Pečeť. 16. Dtto, český: Jan ze Zdyctyna, Mikuláš z Wraczy,

Blažek z Postrzelmowa, Martin z Korotyňa, markra-bye(?) z Branycz, Matyejek Samotny a Dud z Bardyowa, Czech z Tabora. Dvě pečetě. 17. Dtto, český (vsichni z Moravy): Jindřich z Opatowice, Peter z Hranicz, Oczetka z Holešowa, Mykeš z Nyzkowicz, Ješek z Wežek, Urban z Tlumaczowa, Leiczko z Šardycz. Pečeť. 18. Dtto, český: Bernhard z Cimburka a Brumowa. Pečeť. 19. Marienwerder, ferii 4 - druhou středu v postě, český: Jan Rezek u Krussowa, Jindřich z Lukawicze, Jan z Kozieho, Mikuláš z Lazan, Alexander z Olomuczie, Jaroslaw z Malnycz, Janek z Bohussicz, Flasska z Smyňa, Jan z Brzeczniczie, Petrik z Münsterberku, Prokop z Budczowicz. Mathiey z Bechynye, Mikuláš z Lansskrouna, Jan z Wranowa, Wanyek z Swoyanowa, Petryk z Popwicz, Martin z Blsstyny, Jan z Budssowicz, Jan z Rabic, Lukaš z Zwiokowa, Sopussek z Czyaslawy, Jakub z Kruty. Dvě pečetě. 20. Marienwerder, ferii 6. post Salus populi, český: Jan z Horky. Pečeť. 21. Marienwerder, ferii 4. post Invocavit, český: Jan z Brzezan, Jan Wodyerad. Dvě pečetě. 22. Dtto, český: Clemens z Landeku, Raczek z Kojetina, Petr Drdak z Popowic, Hawranek z Sczaslawy, Krziz z Kurzyna, Jakubek z Strzikowicz, Michalek z Mezyrziczi, Pawel z Setyna⁵. Dvě pečetě. 23. Dtto, český: Czelo z Czechowicz, Lorenz z Lipnyka, Peter Czelo z Czechowicz, Mikolaš Cloch z Bestwini, Tas z Strzebrnyka, Baltazar z Lankumburka. 4 pečetě. 24. V táboře před Marienburkem, Sobota před svátkem Letäre: Jan Rezka z Krussowa, Tobiš Kerko ze Zhorzie⁶. Pečeť. 25. Marienwerder, sobota o.J., latinskopolský: Petrus de Inoying, Nicolaus de Elpastrow(?) tanquam capitanes, Alexander Swusskij(?), Kanowes s dvěma bratry, Zaphal de Caphalowicze, Andreas de Wrznicze(?) et Wilhelmus de Crochna, Peregrinus de Cudnow, Nicolaus de Chelino, Martinus Rak, Johannes de Makotzow, Petrus de Miskow, Petrus de Czangmese, petrus Dobrzski, Petrus petrus Zkrynycicze. 2 pečetě. 26. Marienburg, pondělí před Stanislavem, český: Klymeš z Jiczyna, Skuoczek z Hradce, mareš rytierz Lotsejka. 2 pečetě. 27. V Osscie, pondělí před Stanislavem, český: Martin z Dmoslawicz, Krystof z Wytizan, Zygmunt ze Sowietiv. Dvě pečetě. 28. Nedaťován, český: Matiey Buz z Nowe wsy, Petr Dobrohost Kerkow z Brzezan a Niklikov z Brumow a Clement de Kurkow. Dvě pečetě. 29. Thorwň, pondělí před Annunciat, český - ale Poláci: Pindotha z leobyszowa, Stanislaw z Mesgawy, Zyebrziz, Dowsky⁷, Lancsky,

Zaczowsky, Andres, Woytek, Brzen, Lopatzky, Drasza, Coth, Krzykowski, Zawsza, zarnowsky, Inowlocki, ion Wloczowski. Pečeť. 30. Dto, ferii 4 ante dom. Domine ne longe, český: Peter z Lewoczcie, Hynek z Ostrowa, Jan Žak ze Lhotky. Pečeť. 31. Dto, ferii 4 post Letare, český: Jan Seleny z Wityniewsi, Martin Holí z Lipna. Pečeť. 32. Dto, ferii 4 ante Domine ne longe, český: Jiržik Sykora z Slatini, Prokop z Kosiczek, Jan Polak Strwan, Juzik z Polski. Pečeť. 33. Marienberg, neděle před Kateřinou, český: Jan Strupek z Lomnice, Petřík ze Semyl, Hlawa z Zeleznycze, Kral z Holowus, Mares^š z Rownye, Kotek z Brzesce, Burian z Bradlce, Matiejcik z Popowicz. Pečeť. 34. Kališ, neděle před Elisabeth, český: Trzehlawa z Kostelce, Witek z Chocznie, Berka z Brandisa, Hruska z Kolozub. Dvě pečeti. 35. Dto, český: Ambroz z Przewalk, Bradka Strub, Jan Howerka z Prahy, Jan Odmora, Nikl Zawisse, Raczek z Logowa, Ptacek z Hradiška, Wawrczyniec z Plessu, Woytich z Petrkowa. Pečeť. 36. Dto, český: Jan Colda z Sampachu a z Nachoda. Pečeť. 37. Dto, český: Jan Wrata z Winaczic^š, Diviš z Noweho miesta, Jindřich z Manetney, Sstirsa z Kostelce, Mikulaš ze Swietle, Waczlaw Racz z Merowa. 38. Dto, český: Alexander Capuon z Smiržic, Mikulaš z Swoykowa, Petr z Wranyho, Blazek z Hurek, Ossust z Myelice, Ossmyk Šwestka, Bartoš z Kralowice, Jan z Honyna, Peter a Zodrapes Hrzessyhlow. Dvě pečeti. 39. Kališ, dto, český: Oldřich z Molothal, Petr z Lancpachu (Laurpachu?), Woytich z Chlumu, Waniek z Molothal. Čtyři pečeti. 40. Dto, český: David z Brandisu, Machek z Ujezda, Jan ze Lhoti, Jan z Raczynowce, Mikulaš z Podeczisci, Staszek z Mileczyna, Peter z Prostiejowa, Hanzal Spralina, Jan Zlaz, Junek z Petrkowa, Petrek z Przychodine. Čtyři pečeti. 41. Dto, český: Jan z Waltstyna a z Skal. Pečeť. 42. Dto, český: Smil Cziczek z Hradišce, Smil z Drahowice, Stepan z Lanowa, Mathiej z Skalky. Dvě pečeti. 43. Dto, český: Nikl z Lokte, Oldřich z Jaworniku, Pognar z Owrdorf, Jetřich ze Skalice, Vrbna z Brna (Brünn), Peter z Boleslawy, jakub z strzelina, Janek z Holessowa, platnerz z Welicki, Trniczek z Opoczna, Hlawacz z Nachoda, longher z Koškowa, Hanzel z Noweho miesta, Szczepan z Welikeho Hlohowa, Peter Folkner z Noweho miesta, Maczek z Brzesce, Wawra z Nachoda, Kostka z Police, Thomek z Kalisse, Ruora z Babieho, peter z Czernikowicz, Jacub z Kossicz, Daniel z Nachoda, Hlawatka z Tabora, Mikulaš z Fulneka, Mikulaš z Miloticz, Mikulaš z Brzestie, Patczek z Hradiška, Wawra z Pinowic, Mathiej z Tabora, purgrabek z Zenkleb. Pečeť Jana Koldy ze Žampachu, služební lidé Koldovi. 44. Dto, český: Koyatko z Hradišce, Frymburski z Frymburku, Hanussek z Fridlantu, janek z Humpolce, Dietsky z Satsse, Wrba ze Skalice, Zahorsky z Wratislawi, Wawrczyniec z Knyeszic, Krzenek z Low, Symon Struch, Pekarek z Plzynie, Jirczik z Jessczeda, Mikeš z Jewiczka, Szczepan Stecze, Martin z Wescze, Skopev z Slaneho, Andrzej od Nachoda, Niemec z Roksteina, Franta Draczicz, Hastal z Lawiczek, Symon z Chwalnowa, jedly od Kniecicz, Szup od Dwora, Hasczek od Dwora, Szylt z Noweho, Zlatnik z Walsska, Duchek také odtud, Pusstarz z Weterburka, Jessek od Sobotky, Baba z Kruguburka, Wekule (?) /z/ Sobotky, Carny z Boží roty, Pawel Oczet z Hory, Straka z Ranowa, Franyek z noweho wsi, Raczek

z Tabora, Witek z Ponykleho, všichni služebníci Koldovi. Dvě pečeti. 45. Dto, český: Jan z Šarova. Pečeť. 46. Dto, polský: Raty z Domaczliv, Trnka z Plesowa, Talacko z Wsye Rub, Szyka z Prahy, Kostelyk z Mesce, Janda z Kreluch, Zbnyiek z Lomu, Symerka z Durdyc, Redycki z Cysnowa, Antoš z Polanki, Trestye z Chrudimi, Peczynka Draten z Wsuzan, Sbrle Nenechowicz zla baby syn z Radcze, Kubecz z Pleswa, rytz buch z Ledcze, Rance prycz, Sobyetuch, Heralt ze wyczky,...(špatně čitelný). Služebníci Jana Koldy. 5 pečeti. 47. Kališ, domine ante ferii s. Elisabeth, latinský: Jacob de Lowzicz. Pečeť. 48. Kališ, neděle před sv. Martinem, český: Petr z Waldeku, Borziwoy z Neswierowa, Jindřich z Trnoch za Szachowice, Jan z Walswicz, Jan Ziik z Miezyllesi, Petr z Bolesslawi, jyrzik z Chrassczan. Tři pečeti. 49. Kališ, neděle po sv. Martinu, český: Kassal ze Schamberka, Dub z Swoyanowa, Stryba z Kogetina, Matiej Hubati z Tabora, Jan Pissarz z Tuczap, Gindřich z Szczepanowa, Franiek z Holešowa, Waniek z Holešowa, Martin z Prostiejowa, Michal z Gylawi, Wodicka z Gylhawi, Zagicz z Lichtenburka. Služebníci Jana Koldy. Sedm pečeti. 50. Razin (Radzin), ferii 5 ante fest. Lucie, český: Petr Jaworski. Pečeť. 51. Dto, český: Jméno nečitelné. Pečeť. 52. Dto, český: Mariek z Banic. Pečeť. 53. Dto, český: Spaczek z Bistrice, Hubka. Pečeť. 54. Dto, český: Petr Cycherski. Pečeť. 55. Dto, český: Bogdal z Brziezy. Pečeť. 56. Dto, český: Petr Piwo z Ketucze. Pečeť. 57. Dto, český: Waniek z Klobuk. Pečeť. 58. Dto, český: Szepan a Matiej Syrzeni. Dvě pečeti. 59. Dto, český: Jan Przerowski. Pečeť. 60. Dto, český: Mikulaš Voyt z Zerawic, Prokop ze slawiczin, Spačil z Wyzowic, Plawka z Klobuk, Labota z Luomow. Pět pečeti. 61. Razin, středa před Lucii, český: Urban z Starzice. Pečeť. 62. Dto, ? : Jan Pusskarz ze Swietinie. Pečetěno značkou (hausmarke). 63. Dto, český: Jacub Pissercz z Szastkowa. Pečeť. 64. Pruský Holland, pátek před narozením P. Marie 1460. Při uzavření příměří jmenováni čeští vojáci: Peter Rossel, Gussigk Sykora von Lazcun, Peter Gnoyewski, Peter Wilhelm von Bochnie, Gindřich Voda von Tusobic, Jan von Marschalkowa, Gindřich Sykora von Czechczin, Jan Krakoffski von Lubbranz, Alexander von Bezmirow, Peter von Suchorebye, Hinko von Ostrawa, Jan z Huckowicz, Peter Dobrogost wom Drohitzschan, Zak won Letowa, Jan von Drzonzna, Segemund won Ruhdsdorff, Stenzel won Skrzinski. Patnáct pečeti.

Poznámky: 1. Moravský zemský archiv Brno. Benediktini Rajhrad, G 10, č. 93, ol. 11 - 15. 2. V. Wolf: Jan Kolda st. a ml. ze Žampachu, Krkonoše-Podkrkonoši 1963, Trutnov 1964, s.52 - 68. 3. Výčet pečeti je neúplný, chybí i jejich popis. 4. viz následující list. 5. Ze Vsetína? 6. Seine Leute sind nicht Schuld an den ihm widentfahrene Leschundigungen. Werleumdet hat ihn deshalb K., dan nicht won Rezka wielfach untenstugt worden. 7. Žebrzydovsky? 8. V. Wolf, cit v pozn. 2, četl Martin. 9. V. Wolf, cit v pozn. 2, četl Jan Vrat z Vinaře.

Nové poznatky k fortifikaci města Horažďovic.

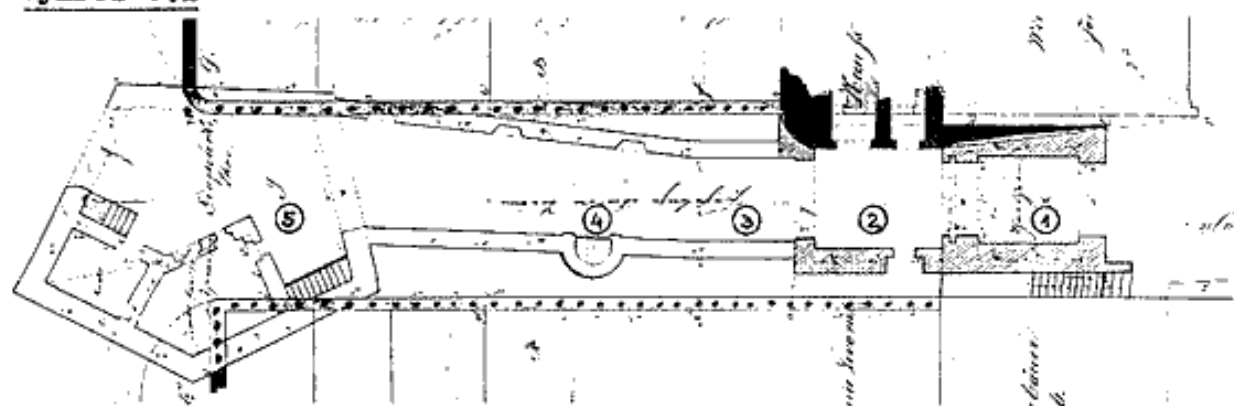
J. Smitka

Nad poznáním počátků založení a výstavby města Horažďovic (okr. Klatovy) i jeho vývoje leží stále mnoho nezodpovězených otázek.⁴ Týkají se i fortifikačního pásu, jeho stavby a pozdějšího funkčního zlepšování.

Raně gotická výstavba horažďovického městského opevnění, datovaná do poslední třetiny 13. století, je v českých dějinách u tak malého města svým rozsahem jedinečná a unikátní. Z badatelů, kteří se uvedenou problematikou zabývali, je nutné vyzdvihnout práci Vladislava Razíma, publikovanou v časopise Památky a příroda (roč. 1987, č. 5, str. 261 - 269). I on však upozornil na to, že některá bílá místa mohou být objasněna budoucím archeologickým průzkumem nebo poznáním dosud neznámých písemných pramenů.

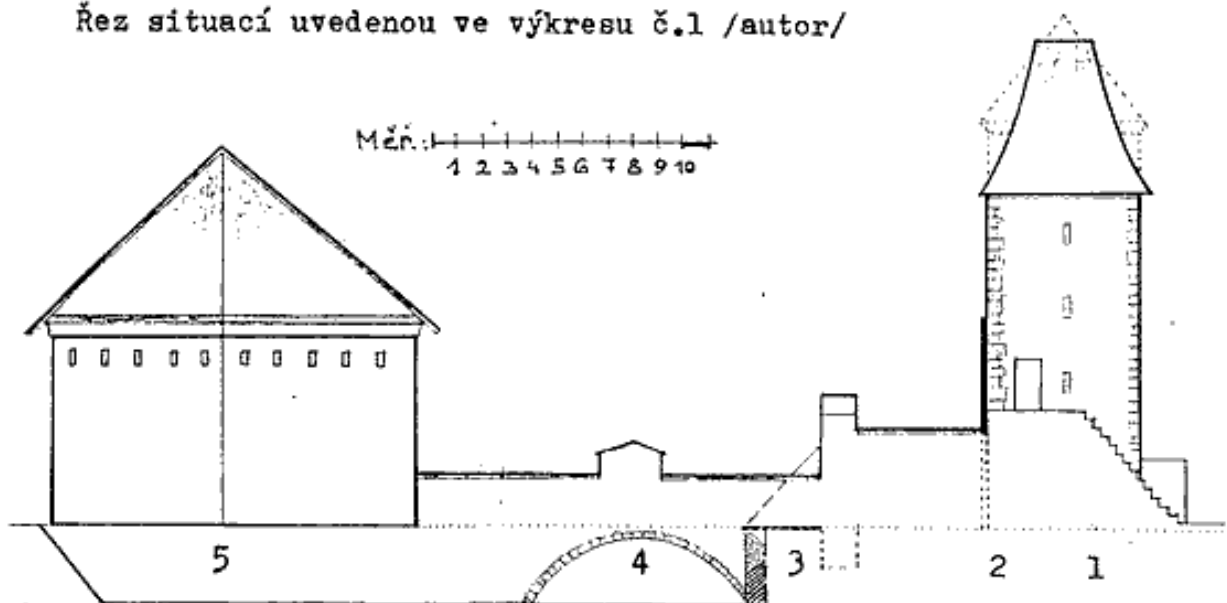
Nález plánu v listinném depozitáři horažďovického městského muzea objasňuje situaci fortifikačního systému u Pražské neboli Červené brány (dále jen Pražská brána). I když plán není datován, lze jeho vyhotovení zařadit pravděpodobně do první třetiny 19. století. Jeho vypovídací schopnost má však hodnotu časově daleko starší. Plán nese název "Plan von den Thore der Stadt Horazdiowitz zum Behufe der Abtmaung deselben und Regulirung der Einfahrt". Na archu papíru o rozměrech 45,5 x 54 cm se nachází pět výkresů: 1) Půdorys situace Pražské brány s předbraním a přilehlými domy čp. 6, 7, 9, 10, s mostem spojujícím bránu s barbakánem a s vyznačením městského příkopu s návrhem rozšíření stávajícího mostu. 2) Řez barbakánem. 3) Řez klenby starého mostu s včleněním stavby nového mostu. 4) Půdorys téže situace uvedené pod

Výkres č.1

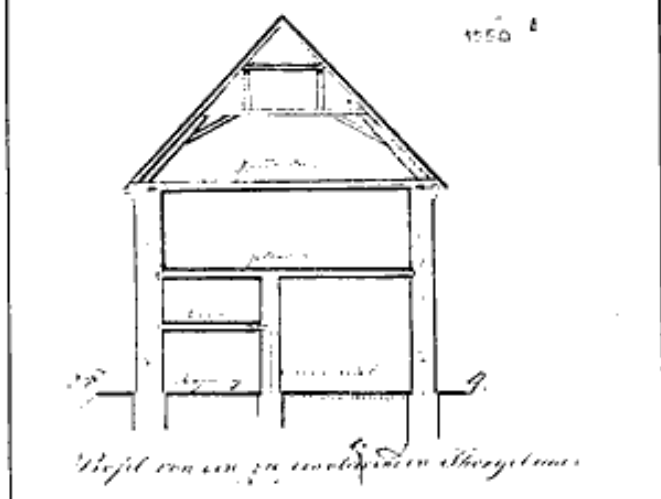
Řez situací uvedenou ve výkresu č.1 /autor/

Měřítko: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Legenda: 1 - Pražská brána, původní výška (čárkov. dnešní stav) s postranním schodištěm vedoucím do 1. patra věže, 2 - Padací mříž (hřeben), 3 - Padací most, 4 - Můstek pod komunikací spojující obě části příkopu (dnes sklep), 5 - Pětiboký barbakán se střílnami

Výkres č.2 - řez barbakánem F-G /při pohledu od Pražské brány/

bodem 3. 5) Pohled na Pražskou bránu z jižní strany (náměstí).

Plán je barevně kolorován tak, že černá barva vyznačují stávající stav který bude ponechán a do představby funkčně začleněn, červená barva vyznačuje objekty které budou nově postaveny a žlutá barva označuje stavby které budou odstraněny (demolovány). Pro potřeby tohoto článku (černobílého tisku) byla červeně označená zdíva vytečkována, žlutě označená zdíva ponechána bílá. Jistě velmi paradoxní a k historii kruté bylo, že k demolicí, kromě barbakánu, byla navržena i celá Pražská brána s předbraním.

O existenci horažďovického barbakánu se ve svých studiích o historii Horažďovic zmiňuje regionální historik K. Němec, nesprávně jej však nazývá bastionem. Ve fási stabilního katastru z r. 1837 je barbakán zakreslen (půdorysně nesprávně) i s východní zdí starého mostu a obě stavby jsou čárkovane označeny jako zrušené a zakreslen nový most.

Kdy byl opevňovací systém města rozšířen o stavbu barbakánu není známo. Literatura datuje počátek stavby těchto opevňovacích věží do pohusitské doby, do čtyřicátých let 15. století. Stavěly se jako předsunutá opevnění před hradní nebo městskou bránu. Jejich účelem bylo znemožnit přímou dělostřeleckou palbu na bránu a chránit přístup k hlavnímu fortifikačnímu pásu.

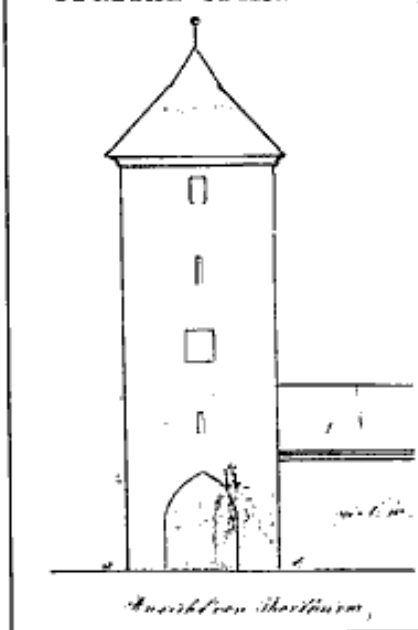
Podíváme-li se na půdorys barbakánu a jeho situační usazení, vidíme, že jeho posádka mohla účinnou

střelbou pokrýt celých 360 stupňů svého okolí. I když v plánu nejsou střílny ani jejich počet vyznačen, lze předpokládat, že při optimální vzdálenosti střelců se počet obránců mohl pohybovat okolo dvaceti až třiceti osob. Vnější délka stěn činila 980 x 895 x 790 x 845 x 845 cm, tloušťka zdi 90 cm, vnitřní zastavěná plocha 86,5 m². Ve východní části přizemí se nacházel průjezd, situovaný šikmo na osu mostu, který byl zřejmě oboustranně uzavírán těžkými vraty. Uvnitř barbakánu, v jeho západní části, byla místnost pro hlídku přístupná vchodem z přizemí a s vedlejší místností, označenou jako kuchyně, byla propojena jen úzkým (asi obslužným) okénkem. Výše stropu v obou těchto místnostech činila 245 cm. Nad místností hlídky a kuchyně se nalézala další, poměrně nízká, jen asi 185 cm vysoká místnost, označená jako komora. Sloužila ke skladování zásob a zbroje a s horní velkou hlavní místností; tvořící vlastní obranný prostor barbakánu, byla spojena schodištěm. Hlavní obranná místnost zaujímal celou vnitřní plochu, tj. 86,5 m² a byla vysoká 340 cm. Hlavní schodiště do tohoto prostoru bylo umístěno uvnitř při jihozápadní zdi. Rozměry barbakánu: jeho největší šířka byla v ose severovýchodního pohledu 15,2 m a výška k vrcholu krovu činila 15,5 m. Musela proto tato stavba působit velkolepým dojmem.

Most kónického tvaru spojoval barbakán s předbraním Pražské brány a překlenoval městský příkop. Celková šířka se pohybovala v rozmezí 590 - 475 cm a vnitřní šířka vozovky v rozmezí 450 - 335 cm. Po obou stranách vozovky byl chráněn zdmi o síle 70 cm. Do pásu západní zdi byla vsazena půloblouková nika (zřejmě k umístění šochy světce), východní pás byl prolomen třemi výklenky. Délková osa celého mostu od barbakánu k portálu předbrani činila 18 metrů, z toho asi 4 m sloužily k pokládání padacího mostu. Výška vozovky ode dna hraděbního příkopu byla zhruba 300 cm. To potvrzuje úvahu V. Razima, že se jednalo o suchý příkop, zachycující jen vody dešťové. Ke komunikačnímu spojení příkopu byl v tělese mostu vyklenut propustek (viz výkres č. 3 a 4).

V západní části portálu předbrani je dodnes zachována kladka padacího mostu, přes kterou byl tento

Výkres č.5
Pražská brána

Výkres č.3 / ,dole/ Řez klenby starého mostu /černá barva/ s vestavbou nového mostu

Výkres č.4 /vpravo/ Půdorys situace uvedené ve vkr. č.3

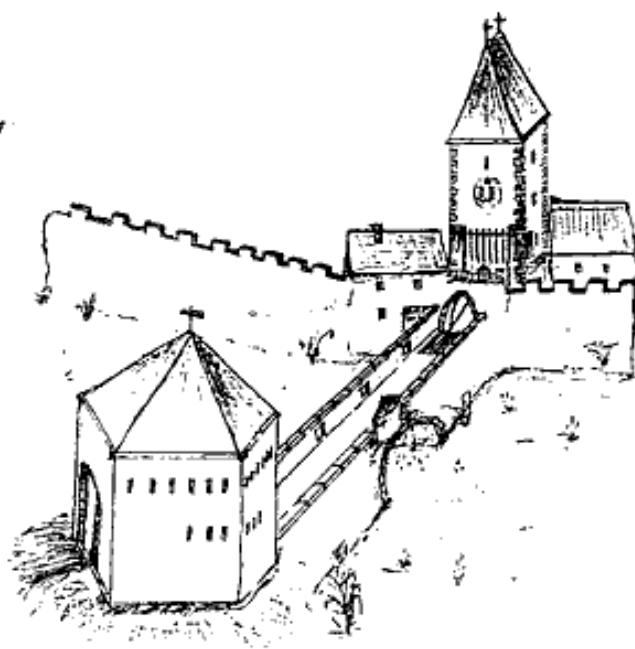

Vpravo - rekonstrukce obran.
komplexu Pražské brány
/okolo r.1500/

Dole - stav okolí Pražské brány
po zbourání barbakánu
a zasypání příkopu
/pol.19.stol./

/Sedláček:Hraďy .. díl XI./

/kreslil autor/

zdvihán. Protože na protější části portálu není žádných znatelných stop po existenci druhé kladky, bylo zdvihací zařízení patrně jednokladkové. Historik K. Němec uvádí v časopisu Horažďovický obzor (roč. 1933, č. 10), že při kopání vodovodu byla nalezena část železného ložiska padacího mostu. Dále uvádí, že mezi portálem osazeným kladkou a vlastní bránou se v prostoru předbrani přišlo na jakousi šachtici s kamennou podlahou v hloubce 150 cm, která zřejmě sloužila pro klesání závaží upevněného na konci lana, jehož účelem, jakožto protiváhy, bylo snadnější zvedání spuštěného mostu. Těleso mostu bylo spouštěno na opěrnou zeď vzdálenou asi 350 cm od portálu předbrani (odhad měřením dle výkresu č. 1).

Stavební situaci předbrani v době jeho funkce nám podává výkres č. 1, který vypovídá, že předbrani bylo uzavřeno na západní straně boční zdi o síle 100 cm, ve které byl prolomen vchod o šířce 85 cm, umožňující komunikační spojení do parkánu.²

Přístup do prvního podlaží vlastní Pražské brány byl situován z východní strany (z ulice vedoucí z rynku) po schodišti vsazeném do prostoru zdi domu čp. 6 (sýpka) a západní zdi brány. První tři schody tohoto schodiště byly od zdi brány předsunuty směrem k rynku. Zakončeny byly uzamykatelnými dveřmi zabraňujícími v přístupu nepovolaným osobám. Dále pokračovalo deset schodů a ukončeno bylo podlahou v úrovni práhu vstupních dveří 1. patra věže. V dochovaném inventárním soupisu majetku obce města Horažďovic z roku 1878 je uveden popis brány takto: 1. Na této bráně sejkpy se 4 oddělení, jedno nad druhým, k té samé z ulice jednokřídlové venkovské dveře s 2 spony, 2 skoby, zámek a klíč. 2. K sejpce dveře s 2 spony, 2 skoby, železným plechem pobité, visací zámek a klíč. 3. V každém oddělení okénka s chatrnou dřevěnou mřížkou. 4. Ke každému oddělení schody. 5. Na bráně krucifix a dvě sochy. Z popisu je zřejmé, že věž v té

době byla užívána jako sýpka, což potvrzuje další, starší dokument z městského archivu, nadepsaný "Popsání vlastnictví obecního města Horažďovic koncem měsíce října 1861", který uvádí: "Parc. č. 5, 11 čtv. sáhů - Městská brána - jest to špýchar na Leopolda Fischla až do konce října 1862 pronajatá za 10 zl. 55 1/2 krejcarů".

Neméně důležitou součástí městské fortifikace byla Prachatická (Východní) brána. Z dosavadního zachovaného torza není čitelné, jak tato část obranného systému města vlastně vypadala. I V. Razím ve své práci citované v úvodu tohoto příspěvku uvádí některé nejasnosti, zejména nepřítomnost stavebních prvků, které by doložily způsob začlenění padacího mostu, hřebenu a pod. Zdá se tudíž, že tato brána sloužila spíše účelům "mírovým" - vybirání cla, platbě při jarmarcích atd. Funkci vojensko-obrannou vykonávala druhá brána, která byla začleněna do parkánové hradby.

K této problematice je možno uvést několik poznatků. Dnešní torzo Prachatické brány je všemi badateli, pokud se obrací na rytinu J. Willenberga z roku 1602, dáváno do souvislosti s bránou uvedenou v legendě obrazu pod č. 16 jako "Brána dolejší". Porovnáme-li rytinu s mapou stabilního katastru z r. 1837 zjistíme, že brána Willenbergovy rytiny je součástí prvního, parkánového pásu opevnění a ve fási stabilního katastru je uvedena pod parc. č. 56 jako "Stadthor" čili městská brána, i s mostem překlenujícím městský příkop.

Podívejme se ještě na jeden důležitý údaj v již citovaném Popsání vlastnictví města Horažďovic z měsíce října 1861. Je zde uvedeno: "parc. č. 56, Místní trať - zde stála stará brána, teď co místní trať v upotřebení". Z toho vyplývá, že v době, kdy Willenberg Horažďovice kreslil (a on byl autentický a přesný dokumentarista a kreslíř), již brána, na jejíž torzo se dnes díváme, nestála. Můžeme proto zcela jednoznačně předpokládat, že vlastní

obránnou funkci plnila brána, která byla mezi roky 1837 - 1861 zbourána a která byla jistě vybavena potřebnými obrannými prvky, hřebenem a padacím mostem. Podle mapy stabilního katastru byla brána přibližně 700 cm široká, 800 cm hluboká a domek branného, který navazoval stavebně na její východní stěnu, měl rozměry 450 x 400 cm.

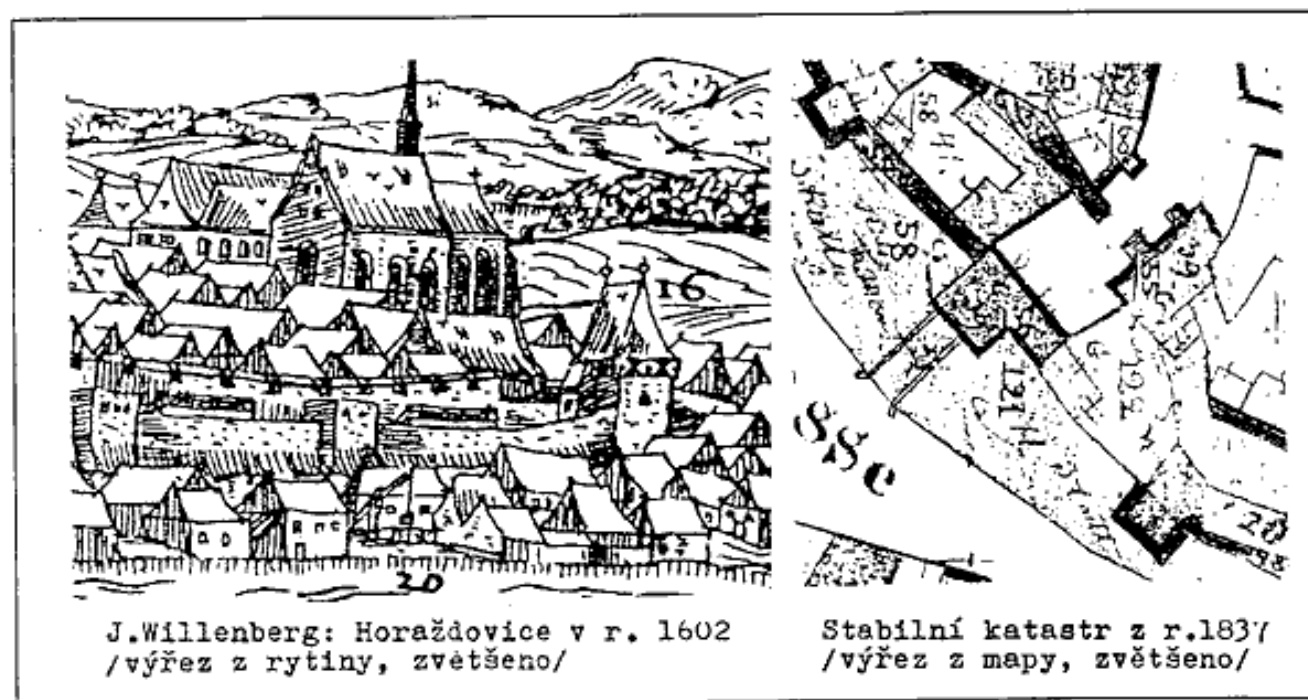
Při studiu protokolů ze zasedání zastupitelstva a městské rady města Horažďovic z 19. století byl zjištěn zápis potvrzující existenci třetí městské brány, která je zachycena též na kresbě F. Švingreise "Horažďovice vnitř hradeb ke konci 18. století". Barokní stavba se nápadně liší od Pražské, Prachatické i malé branky. Zde též vidíme v rohu městského opevnění panské sídlo, původně tvrz, později zámek. Zápis v "Knize porad městského zastupitelstva 1866" ze dne 27. 9. 1866 zní: Řešení regulačních linií nových ulic v souvislosti s požárem (shořely domy ve městě II - 38, na předměstí 2, 3, 7 - 14 i s městským dvorem): Hynku Fürstovi má se za upuštění rohu od jeho domu čp. II (Zid) v nové bráně v náhradu dát: 1) díl obecního místa při jeho domu proti uličce mezi jeho a domem Hynka Poustky se nacházející. 2) některý materiál z Nové brány, která zbouratí se povoluje. 3) nějaká mimá peněžitá náhrada z důchodů městských v pádu když by takovou požadoval.

V dosud prostudovaných zápisů z manuálů písařů radních od roku 1680 do roku 1706 se pravidelně v souvislosti s výročními trhy, obsazování dozoru žoldněřského, s vybíráním poplatků a pod. hovoří jen

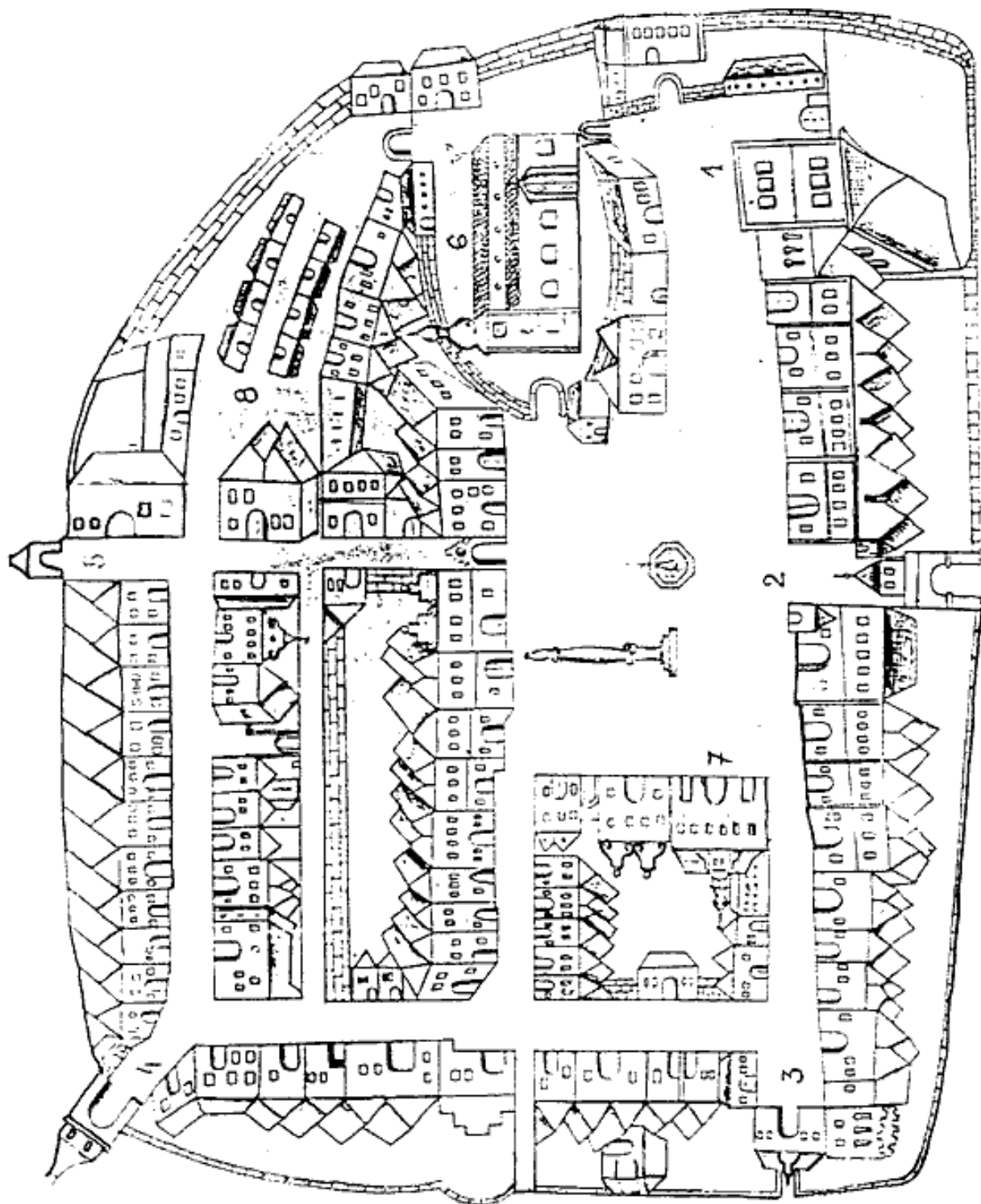
o bráně Velké (tj. Pražské neb Červené), o bráně Dolejší (tj. Prachatické) a o brance. V tomto období tudíž nová brána, v souvislosti se svým pozdním vznikem zvaná Nová brána, ještě nestála. Snad se ještě při studiu mladších dokumentů podaří zjistit, kdy došlo k proražení hradebního pásu a stavbě této brány, usnadňující přístup k městskému hospodářskému dvoru.

Nové poznatky stavebního vývoje fortifikačního komplexu města Horažďovic některé předpoklady a vývoody autorů zabývajících se tímto tématem potvrdily, ale i upřesnily. Možná, že další studium existujících písemných pramenů z horažďovického muzejního archivu přinese ještě nová poznání. V každém případě jsou dosavadní zjištění o fortifikaci města Horažďovic potvrzením, že se jedná o jedno z nejvýznamnějších opevnění poddanského města v Čechách, patřící k významným položkám památkového fondu. Značně se rozšiřuje i okruh znalostí o raně a pozdně gotické výstavbě menších městských sídlišť. V případě Horažďovic, "malého města", jde o svědectví o jeho důležitosti v době založení i dalšího vývoje a o velikosti mocenských plánů rodu Bavorů ze Strakonice.

Poznámky : 1. O horažďovickém panském sídle je pro Hlásku připravována samostatná studie. 2. Současné výkopy pro plynovod prováděné u Pražské brány plně potvrdily původní situaci (byly zachyceny zdi barbakánu, přemostění a opěrná zeď padacího mostu).

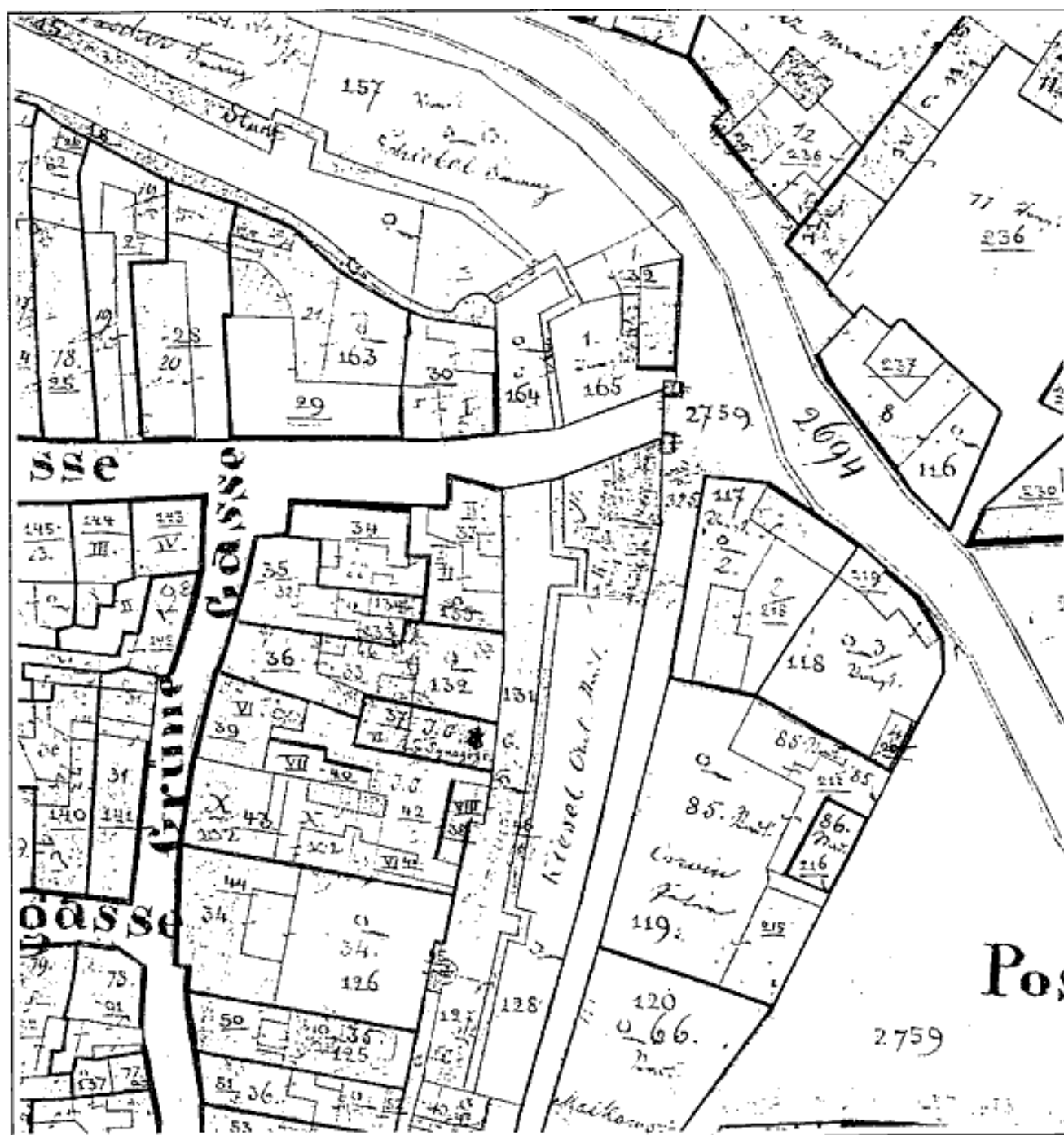
Horažďovice, Prachatická (východní) brána

Legenda :

- 1 - zámek, 2 - Pražská neboli Červená brána, 3 - Nová (třetí) městská brána,
- 4 - Prachatická neboli Východní brána, 5 - branka, 6 - Kostel sv Petra a Pavla,
- 7 - Radnice, 8 - Masné krámy

Horažďovice v 18. století na kresbě F. Švingreise. Zachyceny všechny městské brány a v rohu městských hradeb panské sídlo. Jeho součástí je i přilehlý objekt s klíčovými střílnami

Horažďovice, mapa stabilního katastru z roku 1837. Zvýrazněny objekty zasažené požárem roku 1866

Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Plzni.
č.j. P/7-1142: 17-158/92 ze dne 26. 10. 1992.

**Vydává Klub Augusta Sedláčka, Kopeckého sady 15, 301 35 Plzeň
za podpory Magistrátu města Plzně.**

Tato Příloha Hlásky vyšla na podzim 1995.
Náklad 300 výtisků, cena 10 Kč.